बीजमात्रं निमित्तकारणमात्रं ॥ मात्रपदेनोपादानत्वव्यावृत्तिः॥ तर्ह्युपादानंकिंतत्राह ॥ ऋतुमन्मात्रेति ऋतुमत्यामात्रेत्यर्थेपुंवद्भावः ॥ यत्तादृश्यामात्रा गर्भेधृतंसंयुक्तंपरस्पर मिलितंशुक्रंशोणितंच॥तदिहलोके पुरुषस्य शरीरस्य जन्म उपादानकारणंभवतीत्यर्थः॥एवंचशुक्रशोणितयोगात्आकृष्टपंचभूतसमूहएवपुरुषश्चेतनोनतस्यकेनचित्संबंधइ त्याशयः ॥११॥ गतइति ॥ यत्र येषुभूतेषु गंतव्यं तत्र तेषुगतोलयंप्राप्तः ॥ त्वमपितथैवलयंप्राप्स्यसीति स्थिरस्यकस्यचिद्भावात्कःकेनसंबंधइतिभावः ॥ उक्ताएषाभूत समूहरूपस्यतेषुलयप्राप्तिरूपाप्रवृत्तिर्मर्त्यानांस्वभावप्राप्तेतिशेषः॥ अतस्त्वंमिथ्याविहन्यसे राज्यरूपात्पुरुषार्थादितिशेषः॥१२॥ नन्वर्थविघातेपि धर्मोमेभविष्यतीत्यत्राह ॥ अर्थेत्यादि ॥ अर्थे प्रत्यक्षसिद्धपुरुषार्थेप्राप्ते तंपरित्यज्य येयेआस्तिकाधर्मपरास्तान्तान्छोचामि ॥ धर्मफलभोक्तुरभवादितिभावः ॥ तदेवाह॥ तेहीति ॥ प्रेत्यांतसमयंप्राप्य

बीजमात्रंपिताजंतोःशुक्रंशोणितमेवच ॥ संयुक्तमृतुमन्मात्रापुरुषस्येहजन्मतत्॥ ११॥ गतःसनृपतिस्तत्रगंतव्यंयत्रतेनवै॥ प्रवृत्तिरेषाभूतानांत्वंतुमिथ्याविहन्यसे॥१२॥अर्थधर्मपरायेयेतांस्तांच्छोचामिनेतरान्॥ तेहिदुःखमिहप्राप्यविनाशंप्रेत्यलेभिरे॥१३॥ अष्टकापितृदेवत्यमित्ययंप्रसृतोजनः॥ अन्नस्योपद्रवंपश्यमृतोहिकिमशिष्यति॥१४॥ यदिभुक्तमिहान्येनदेहमन्यस्यगच्छति॥द द्यात्प्रवसतांश्राद्धंनतत्पथ्यशनंभवेत्॥१५॥

विनाशंभेजिरे नत्वत्रोपार्जितधर्मस्यतत्रावस्थितिरस्ति ॥ प्राप्यविनाशंप्रतिपेदिरेइतिपाठांतरं ॥ १३ ॥ नन्वेवंश्राद्धाद्याचारासंगतिस्तत्राह ॥ अष्टकेति ॥ तदादियत् पितृदेवत्यं श्राद्धकर्मइति तत्रप्रसृतःप्रवृत्तोयंजनस्तस्यान्नस्य स्वभोगसाधनस्यउपद्रवं नाशं केवलंकरोति ॥ पश्य विचारय तामेवविचार्योयुक्तिमाह मृतोहीति ॥ १४ ॥ ननुतैरत्राभोजनेपि तदुद्देशेनदत्तंलोकांतरेतमुपतिष्ठतीत्येतमर्थं भोक्तृभोजनदूषितमपियुक्त्यंतरेणदूषयति ॥ यदीति ॥ प्रवसतामुद्देशंकृत्वाश्राद्धंदद्यात् ॥ प्राप्तकालेलिङ् ॥ तद्दानमेवोचितमित्यर्थः॥ ननु तत्पथ्यशनं तस्मैदीयमानंपथ्यशनं पाथेयं न्याय्यंभवेत् ॥ भारवहनेन दुःखद त्वादितिभावः ॥ एतेनैवन्यायेन देवार्थदानमपिव्यर्थमित्युपपादितं ॥ १५ ॥